

ادله اثبات در مقام دعوا

در مورد دینی و کیفری

قوانین ماهوی و شکلی همراه با نکات کاربردی

نعمت رستمی

وکیل دادگستری

انتشارات جاودانه

سرشناسه	: رستمی، نعمت، ۱۳۳۹-
عنوان قراردادی	: ایران. قوانین و احکام / Iran. Law, etc
عنوان و نام پدیدآور	: ادله اثبات در مقام دعوا در امور مدنی و کیفری
مشخصات نشر	: تهران: جاودانه، جنگل، ۱۳۹۶
مشخصات ظاهری	: ۱۸۴ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۱۵۸-۵۲۳-۴
وضعیت فهرست‌نویسی : فیپا	
موضوع	: ادله اثبات دعوی - - ایران
موضوع	: Evidence, Demonstrative - - Iran
موضوع	: آیین دادرسی - - ایران - - تفسیر و استنباط
موضوع	: Procedure (Law) - - Iran - - Interpretation and Construction
رده‌بندی کنگره	: ۱۳۹۶ ۴ الف ۵۸ / ۱۷۸۰ KMH
رده‌بندی دیوینی	: ۳۴۷/۵۵
شماره کتابشناسی می	: ۴۶۵۲۲۳

عنوان کتاب: ادله اثبات در مقام دعوا در امور مدنی و کیفری

تألیف: نعمت رستمی

ناشر: انتشارات جاودانه، جنگل

ناظر فنی: امین لشکری

نوبت و سال چاپ: اول، ۱۳۹۶

قطع و تیراژ: وزیری، ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۱۲۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۵۸-۵۲۳-۴

[http:// www.jangal.com](http://www.jangal.com)

[email: info@junglepub.org](mailto:info@junglepub.org)

تلفن: ۰۲۱-۶۶۴۸۶۱۱۵-۹-۶۶۴۸۲۸۳۰

۰۳۱-۳۳۲۰۵۰۶۷-۳۳۲۰۳۸۰۰-۹

«حق چاپ برای مؤلف محفوظ است»

پیش گفتار

ادله اثبات دعوا نوعاً برای اثبات دعوا و تعیین حق در محاکم مورد استفاده قرار می‌گیرد و از نظر آنکه در مرحله دادرسی به کار می‌رود مورد نظر مقتن قرار گرفته است و محل نقد و بررسی آن در قوانین مدنی و جزایی در بخش‌های ماهوی و شکلی آن می‌باشد. ۷۰ ماده از قانون مدنی (۱۳۳۵-۱۲۵۷) و ۹۶ ماده از قانون آیین دادرسی مدی (۲۸۱-۱۹۴) به ادله اثبات دعوا اختصاص یافته در قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ به شرح پنجم از کتاب کلیات آن به ادله اثبات دعوا در امور کیفری پرداخته است که مشتمل بر ۵۳ ماده است. در قانون آیین دادرسی کیفری ۱۷ ماده از آن (۱۳۳۴-۱۳۰۰) در مورد رسیدگی به ادله اثبات می‌باشد.

قانون مدنی در کل پنج دلیل (اقرار، استیفاء، شهادت، امارات و قسم) برای اثبات دعوا بر شمرده ولی قانون آیین دادرسی مدنی کارشناسی و تحقیق و معاینه محل را به آن افزوده است. در قانون مجازات اسلامی، قسم الیمی و قسامه به عنوان دلیل مستقل جزء ادله اثبات معرفی شده بدین ترتیب ده نوع دلیل در نصوص قانونی آمده است که از نظر منشأ به سه دسته تقسیم می‌شوند:

الف- اعلان طرفین؛ اقرار، اسناد، سوگند و قسامه

ب- اعلان شخص ثالث؛ شهادت، نظر کارشناس و تحقیق محلی

پ- مشاهدات و دریافت دادرس؛ علم قاضی، امارات و معاینه محل

ادله اثبات در هر دو نوع دعاوی از نظر خصوصیات ذاتی یکسان می‌باشند و دارای تعریف واحد هستند. اما به لحاظ کاربرد و کارایی و نحوه فراهم آوردن حسب نوع دعاوی با هم تفاوت‌هایی دارند مثلاً در امور کیفری امکان تهیه دلیل در زمان وقوع جرم نیست و یا تهیه آن دشوار است لکن در امور مدنی افراد در زمان اعمال حقوقی برای تثبیت آن عمل معمولاً دلایل و مدارک آن را نیز فراهم می‌آورند تا بتوانند به آن استناد کنند اگرچه پیش‌بینی اختلاف و دعوی نرود و در مواردی هم مقتن تهیه دلیل را برای انجام بعضی عقود و معاملات لازم دانسته مثل معاملات راجع به املاک ثبت شده در دفتر املاک و

صلح و هبه و شرکت که تنظیم سند رسمی را لازم می‌داند.

بنابراین در دعاوی حقوقی تهیه دلیل به عهده اصحاب دعوا می‌باشد و قاضی نقش ناظر و بی‌طرف را دارد و از تحصیل دلیل منع شده است. برخلاف دعاوی کیفری که قاضی باید هرگونه تحقیقی را برای کشف جرم لازم بداند به عمل آورد و از همه وسایل ممکن استفاده کند.

حدود ارزش و اعتبار ادله توسط شارع معین می‌شود و دادرس باید در چارچوب آن برای قضاوت و فصل دعوا از آن استفاده نماید. همه دلایل برای اثبات همه جرایم پذیرفته نیست. مثلاً حدود و تعزیرات با سوگند نفی و یا اثبات نمی‌شود و این گونه جرایم با شهادت بر شهادت اثبات نمی‌شود. و یا جرایمی چون زنا، لواط و شرب خمر با یک بار اقرار اثبات نمی‌شود. اما در امور مدنی یک بار اقرار کفایت می‌کند و نیز تعداد و جنسیت گواه و همچنین ترتیب گواهی با سوگند در همه دعاوی یکسان نمی‌باشد.

با توجه به پراکندگی ادله اثبات در نصوص قانونی و تفاوت ادله به لحاظ کاربرد و کارایی، حسب نوع دعوا و نیز قوانین جزایی (قانون مجازات اسلامی و قانون آیین دادرسی کیفری) بر آن شدیم تا قوانین مربوط به ادله اثبات در هر دو امور مدنی و جزایی اعم از قوانین ماهوی و شکلی آن در کتاب حاضر گردآوری شود.

در شرح مواد قانونی به نکات ضروری و کاربردی آن اشاره شده و از پرداختن به توضیحات غیرضروری خودداری شده است. نکات آن بر گرفته از منطوق و مفاد ماده می‌باشد برای این منظور سعی شده با حفظ سادگی و روانی بودن عبارات، هر ماده به گونه‌ای تفسیر شود تا همه عبارات و الفاظ به کار رفته در آن معنا پیدا کند و نیز سعی شده تا در شرح ماده قانونی به ماده قانونی مرتبط با آن استناد گردد که بی‌تردید بهترین روش برای فهم دقیق ماده و پی بردن به منظور مقنن است.

بدیهی است که این مجموعه خالی از نقص و ایراد نیست و امید است اساتید و صاحب‌نظران محترم بر حقیر منت نهند تا از کیمیای نظرات مفیدشان برای رفع نقایص و اصلاح در چاپ بعدی استفاده شود.

فهرست عناوین

بخش اول از «قانون مدنی» در ادله اثبات دعوی	۱
کتاب اول- در اقرار	۳
باب اول- در شرایط اقرار	۳
باب دوم- در آثار اقرار	۱۶
کتاب دوم- در اسناد	۲۴
کتاب سوم- در شهادت	۴۰
باب اول- در مؤثر شهادت	۴۰
باب دوم- در شرایط انهدات	۴۵
کتاب چهارم- در امارات	۴۸
کتاب پنجم- در قسم	۵۴
بخش دوم از «قانون آیین دادرسی مدنی» رسیدگی به دلایل	۶۳
مبحث اول- کلیات	۶۳
مبحث دوم- اقرار	۶۹
مبحث سوم- اسناد	۷۱
الف- مواد عمومی	۷۱
ب- انکار و تردید	۷۷
ج- ادعای جعلیت	۸۱
د- رسیدگی به صحت و اصالت سند	۸۴
مبحث چهارم- گواهی	۹۰
مبحث پنجم- معاینه محل و تحقیق محلی	۱۰۱
مبحث ششم- رجوع به کارشناس	۱۰۸
مبحث هفتم- سوگند	۱۲۱

بخش سوم از «قانون مجازات اسلامی» ادله اثبات در امور کیفری.....	۱۳۳
فصل اول- مواد عمومی.....	۱۳۳
فصل دوم- اقرار.....	۱۳۶
فصل سوم- شهادت.....	۱۴۲
فصل چهارم- سوگند.....	۱۵۷
فصل پنجم- علم قاضی.....	۱۶۲
بخش چهارم از «قانون آیین دادرسی کیفری» رسیدگی به ادله اثبات.....	۱۶۵
منابع.....	۱۷۳

www.ketab.ir